417

COLECȚIA „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"

417

M. EMȚEV — E. PARNOV

Căderea supernovei

Redactor literar: ADRIAN ROGOZ
Coperta-desen: NICU RUSSU
Desene interioare: AUREL BUICULESCU
Prezentarea grafică: ARCADIE DANELIUC

MIHAIL TIHONOVICI EMȚEV s-a născut în 1930 la Herson. După ce a absolvit în 1953 Institutul tehnologic de chimie din Moscova, a lucrat ca inginer chimist, iar din 1955 a devenit cercetător. Paralel, s-a preocupat să popularizeze, în cadrul emisiunilor radiofonice și al societății „Znanie", cele mai însemnate cuceriri științifice. M. T. Emțev este corespondent al publicației „Informații studențești mondiale". **ERMEI IUDOVICI PARNOV**, născut în 1935 la Harkov, a studiat și el chimia, lucrînd în prezent într-unul dintre laboratoarele Academiei de științe a U.R.S.S. A fost corespondent voluntar la o serie de ziare și de reviste pentru tineret și a condus secția de știință a publicației „Informații studențești mondiale". Este autorul a două cărți de popularizare : „Întoarcerea soarelui" (1960) și „Fereastră spre antilume" (1961).

Începînd din 1961, M. T. Emțev și E. I. Parnov își încearcă forțele în beletristică, publicînd, în almanahuri și reviste, nuvele de science-fiction. Ei participă la concursul internațional de literatură științifico-fantastică din 1962, concurs la care sînt distinși cu un premiu.

Interesul principal al povestirii pe care o publicăm în numărul de față al colecției nu este datorat nici stilului neobișnuit, nici creării unor personaje extraordinare, ci modului în care este dezvoltată o temă relativ nouă în anticipația sovietică : paradoxul temporal. Este drept că și în Nebuloasa din Andromeda Efremov dă eroului său posibilitatea să aducă pentru cîteva clipe în fața ochilor lui imaginea unei femei aflată la depărtări de milioane de ani-lumină. Dar, în vreme ce acolo este vorba doar de imagini, în Căderea supernovei un om aevea va fi transportat în timp. Și, cum autorii sovietici de science-fiction sînt întotdeauna extrem de atenți cu motivarea științifică a ideilor folosite, pentru fanii genului, care știu cît de expeditiv rezolvau Wells ori Anderson „latura tehnică" a paradoxului temporal, un punct de atracție ar putea constitui tocmai jocul abundent de argumente prin care Emțev și Parnov se străduiesc să învăluie această problemă ; o problemă care, de fapt, pînă cînd nu va fi soluționată va rămîne totuși paradoxală. Un alt element nou, de altfel în conformitate cu filozofia materialistă a autorilor, este efortul lor de a reliefa că nici chiar în interacțiunea unor sisteme lume-antilume principiul cauzalității nu poate fi abolit. O undă de autoironie care plutește peste toate personajele povestirii îi conferă acesteia farmec și face din ea ceva mai mult decît o simplă acțiune pusă în slujba unei teme filozofico-fantastice.

Colecția „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"
editată de revista
Știința și Tehnica
Anul XVIII
1 aprilie 1972

Căderea supernovei

de M. EMȚEV și E. PARNOV

PENTRU PRIMA OARA în viața sa, Iura trăia sentimentul unei puternice zguduiri interioare, al unei febrile nerăbdări, sentiment atît de bine cunoscut, după părerea lui, tuturor marilor poeți și fizicienilor teoreticieni. Sări din pat și, alene, străbătu covorul moale și gros, oprindu-se lîngă fereastră.

Afară mijeau zorile, dimineața se năștea de pretutindeni, coborînd parcă de pe înălțimile îndepărtate, într-o lumină neverosimil de verde, care se topea rapid, copleșită de irizări de purpură și de chihlimbar.

O asemenea dimineață nu poți trăi decît în munți. Iuri putea să precizeze chiar : o asemenea dimineață nu poate fi întîlnită decît la altitudinea de 3 250 de metri, pe un mic platou al masivului apusean al lanțului Tannu-ol, în imediata apropiere a graniței cu Mongolia.

Aici, într-un loc uitat de Dumnezeu și de oameni — cum tovarășului de cameră al lui Iura, Anatoli Dmitrievici Kirilenkov, îi plăcea adesea să spună —, se afla micuța clădire albă a Laboratorului de astrofizică a particulelor neutrino din cadrul Academiei de științe a U.R.S.S.

De două ori pe lună ateriza aici un elicopter, aducînd scrisorile, ziarele și alimentele. In aceste zile era sărbătoare, nu lucra nimeni. Elicopterul nu putea veni mai des — atît de departe se afla laboratorul de zonele locuite. Altfel însă nu era cu putință ; dacă voiai să prinzi cea mai puțin lesne de prins dintre particulele-fantomă ce alcătuiesc lumea subatomului, trebuia să eviți orice influențe exterioare. Între acestea, locuitorii Tannu-ol-ului includeau aproape tot ce ținea de cultura materială a secolului XX : antene, motoare electrice, magneți puternici, ca și fumul uzinelor, care învăluie orașele noastre într-un nor ce nu se topește niciodată.

Iura privea umbrele azurii ale pinilor şi stejarilor, pulberea diamantină, care fumegă deasupra zăpezii, dar vedea pulberea stelară, pulberea beznelor interstelare, spiralele galaxiilor şi moartea lumilor.

În piept ceva i se zbătea şi încerca să se smulgă, iar lîngă inimă i se topea o undă îngheţată şi înţepătoare de frig. Şi Iura înţelegea că a venit ea — i n s p i r a ţ i a.

Era inginer electrofizician, dar şi poet. Lucra de aproape un an aici ; a trecut aproape un an de cînd s-a despărţit de Moscova şi aproape un an de cînd scrie versuri :

Piaţa este ca o maramă...
Frunzele-s aurii şi pomii grei ;
Cupolele vechi, de argint şi aramă,
Cerului Moscovei stîndu-i temei.

Poeziile lui Iura erau cel mai adesea melancolice, dacă nu chiar triste. Lui Kirilenkov îi plăceau. Iura ştia însă că asta nu era de ajuns. Exista o altă poezie. O poezie pe care n-a scris-o nimeni. Înălţătoare, puternică. Undeva sclipesc supernovele, undeva pier sori, se ciocnesc galaxiile. Şi toate, şi toţi strigă !

Strigătele acestea sînt şuvoaie de energie, sînt cîmpuri excitate care gonesc fără ţel în spaţiul nesfîrşit. Uneori noi auzim aceste strigăte. Dar pînă şi acea infimă parte care atinge antenele radiotelescoapelor nu este decît trecut. Chiar şi lumina galaxiilor apropiate ajunge pînă la noi în milioane de ani. Privim stelele care sclipesc, ele însă poate nu mai există de mult. Doar cuantele lor de lumină mai străbat căile uimitoare ale Cosmosului. Cum să stăpîneşti timpul ? Şi cum să torni toate acestea în tiparul versului ?

Iura avea o fire foarte veselă. Era un schior înzestrat şi un şahist imbatabil : obrajii îi erau rumeni şi faţa îi era totdeauna încălzită de un zîmbet larg. Cu toate acestea, dintre poezii îi plăceau cele triste, pline de meditaţii filozofice pe marginea veşnicei probleme a sensului vieţii.

Aparent, această problemă era pentru Iura rezolvată : cu fiecare elicopter primea scrisori de la o moscovită subţirică, pieptănată modern. Lui Iura îi plăcea să stea între acumulatoarele secţiei sale ; studia limba engleză în vederea susţinerii tezei de aspirant, tînjea după Moscova şi realiza neobosit filme de amator. De cum ajungea însă la versuri, Iura devenea extremist. Dacă era vorba despre dragoste, aceasta trebuia să fie

înflăcărată, cu final tragic, iar dacă era vorba despre tristețe, ea trebuia să depășească durerea mondială a lui Byron și Leopardi. Problema existenței, studiată de el cu atîta înverșunare, era atît de saturată de formule ale mecanicii cuantice și ale teoriei probabilităților, încît bătrînul Faust și-ar fi dat, probabil, foc, copleșit de rușinea propriei nimicnicii.

Și iată că astăzi, în această minunată dimineață de duminică, Iura simțea născîndu-se în el adevăratul poem. Poemul pe care poeții geniali îl dăruie umanității entuziasmate o dată la o sută de ani.

Inspirația însă nu trebuia să contravină spiritului de disciplină. Străduindu-se să nu-l trezească pe Kirilenkov, Iura se îmbrăcă de zor pentru o scurtă plimbare ; își luă aparatul de filmat și, în vîrful picioarelor, ieși din încăpere.

Totul în jur era scăldat de soare și de prospețime. Iura își miji cu încîntare ochii, inspiră cu nările fremătînde aerul aromat. Fără să se grăbească, se îndreptă spre secția de acumulatoare. De aici se deschidea încîntătoarea priveliște a trecătorii. Folosind cuvintele lui Kirilenkov, Iura se pregătea de mult să „prăpădească“ cîțiva metri de peliculă color de prima calitate ca să filmeze fuioarele ceții străpunse de săgețile aurii ale răsăritului. Ultimele cuvinte îi aparțineau însă lui Iura.

Stația de acumulatoare era cufundată într-o penumbră albastră. „E prea devreme !“ — gîndi Iura, ștergînd fără grabă filtrele aparatului cu o bucată de piele de căprioară.

Deodată Iura își ridică ochii și rămase cu ei bulbucați de uimire : pereții stației de acumulatoare se topiseră parcă, devenind transparenți ; vibrau de parcă erau din aer cald. Totul în jur căpătase, dintr-un motiv necunoscut, o pronunțată culoare verde. Iar undeva, foarte departe, licărea opac o pată vișinie-albastră care semăna cu limba flăcării unei spirtiere. Treptat, pata deveni mai aprinsă, mai clară, conturîndu-se din ce în ce mai precis. Lumina părea deja vișinie, strălucind ca într-un acvariu uriaș. Aproape instinctiv, Iura apăsă pe declanșatorul „Quartz“-ului său. Nu auzea bîzîitul specific al aparatului de filmat. Ochii îi erau înlăcrimați de încordare. Privea atent, concentrat. În centrul haloului care se formase apăru un orificiu întunecat, care apoi se îngustă treptat, căpătînd dimensiunile unui punct. Tot ce s-a petrecut în continuare dădea impresia că vezi printr-un ocular de microscop formarea

unei structuri cristaline. Punctul se acoperi de o pojghiță subțire de gheață, apoi de încă una și de încă una. Din toate părțile se aglomerau plăcuțe cristaline ; se iveau de undeva dintr-o parte, goneau una spre alta, așezîndu-se în straturi și îngroșîndu-se. Curînd haloul dispăru aproape în întregime. Conturul vișiniu abia se mai putea ghici prin grosimea cristalelor. Brusc, Iura văzu clar un hublou semiîntunecat și capul înclinat al unui om. Deși zărise fața aceasta doar cîteva secunde, impresia fusese atît de puternică încît imaginea i s-a întipărit în memorie cu detalii de neșters. Ochii mari, nemișcați, o frunte înaltă, bombată și umerii obrajilor ieșiți !... Fața se vedea din ce în ce mai bine ; flacăra galbenă a hubloului deveni portocalie, apoi roșie și, în sfîrșit, se stinse. Din nou înaintea lui Iura se afla stația de acumulatoare de un vișiniu ca de metal incandescent. Căsuța părea că tremură și chiar contururile versanților îndepărtați vibrau din cauza acestui tremur, ce crescu treptat, transformîndu-se în sunet, într-un vuiet pătrunzător și ascuțit, care cutremura munții ; un puternic val de aer îl împinse pe Iura în piept și-l rostogoli pe platoul stației către prăpastie.

Kirilenkov nu dormea. Îl urmărea printre gene pe Iura, care, doar în chiloți, umbla prin încăpere ; deodată acesta se opri lîngă fereastră, de unde privi îndelung crestele. După ce Iura a ieșit, Kirilenkov și-a băgat mîna sub pernă, a căutat îndelung, fără a găsi nimic. Atunci s-a ridicat precaut și, ușor, pe vîrfuri, băgîndu-și capul între umeri, s-a îndreptat spre noptiera lui Iura. A deschis cu o mișcare sigură sertarul, a smuls din pachetul lucios o țigară cu filtru și, printr-o săritură clasică, a aterizat din nou în patul care n-apucase să se răcească.

Kirilenkov fuma adesea pe nemîncate, trăind în același timp și scîrba, și satisfacția acestui viciu. Fumul se prefăcea în șuvițe prelungi, cobora încet, apoi, nu se știe de ce, se strecura sub pat.

Medita. În această dimineață de duminică avea timp. Gîndurile care-l răscoleau nu erau deloc vesele. Experiențele nu se legau. N-aveau cursivitate. Din ziua aceea nefastă în care Kirilenkov căzuse la susținerea disertației, totul îi mergea anapoda. Desigur, nu e o plăcere prea mare să cazi ; nu acesta era însă motivul principal. Kirilenkov simțea că aceasta a di-

minuat mult interesul pentru tema care, departe de a fi proprietatea sa, aparţinea ştiinţei. De acum înainte, numai un om foarte curajos sau o mare autoritate ar mai fi îndrăznit să-l susţină.

Ce ghinion! Şi cît de bine a mers totul. Pasionat, elegant şi precis, Kirilenkov punea în ecuaţii posibilitatea verificării experimentale a legii probabilităţii temporale. Dacă această experienţă ar fi dat rezultatele scontate, ar fi fost o victorie. Mai exact, ar fi fost un prim şi modest pas către victoria asupra timpului. Şi de toate acestea era vinovat şeful. Cînd Kirilenkov i-a adus referatul proaspăt tipărit, şeful şi-a scos solemn stiloul cu peniţă de aur, a tăiat cuvîntul *candidat* şi, cu un scris sigur, academic, a notat *d o c t o r!*

Kirilenkov nici n-a avut timpul să-şi vină în fire ; totul în jurul său a început să se învîrtească şi s-a simţit împins spre catedra la care trebuia să susţină, în loc de teza de candidat, pe aceea de doctor.

A căzut : 12 pentru, 14 contra.

Dacă şeful n-ar fi tăiat atunci cuvîntul „candidat", totul ar fi fost cum nu se poate mai bine. Indiscutabil, lucrarea avea nivelul ştiinţific necesar. În plus, îi mai trebuia foarte puţin pentru a atinge nivelul de doctor. Dar acest „foarte puţin" i-a fost fatal : 14 bile negre.

Gîndind astfel, Kirilenkov ştia că nu face altceva decît să se mintă pe sine. În fond, nu erau de vină nici teza de candidat şi nici aceea de „doctor", ci propria lui supraapreciere. Pur şi simplu, n-a putut argumenta convingător necesitatea şi, mai ales, posibilitatea realizării viitoarei sale experienţe. Asta e totul. Nimeni în afară de el nu era vinovat. Ceilalţi s-au purtat cu el nu numai drept, ci, de fapt, echitabil, tovărăşeşte, colegial, cinstit şi sever.

Voise să devină doctor ; n-a reuşit nici măcar să devină candidat. Dar el propunea un experiment. Cu asta au fost de acord.

„Fă-o ! Ceea ce propui este o cercetare îndepărtată. Vor trece poate mii de ani pînă cînd oamenii vor putea avea un folos de pe urma ei. Dar, fără cercetări îndepărtate, de perspectivă, ştiinţa nu se poate dezvolta. Fă-o ! Pe urmă vom vedea. Dacă presupunerile tale se vor adeveri, te vom face doctor. Importantă este ştiinţa, nu diploma ştiinţifică. Dacă însă totul nu se va dovedi decît o simplă manipulare de probabilităţi şi inte-

grale, va trebui să meditezi foarte serios asupra locului tău în cercetarea științifică. Fă-o !"

Cam așa au discutat atunci cu el 14 bile negre. Și el a înțeles. Era mulțumit că-i aprobaseră experiența. Dar, iată, au trecut ani, și el, Kirilenkov, n-a obținut nici un fel de rezultat.

„Ori precizia experienței este cu un nivel mai jos decît efectul căutat — gîndi el —, ori... ei, drăcie !" Kirilenkov fu zguduit de tuse. Țigara i se terminase, iar el trăsese cu sete fumul iute al filtrului.

În această clipă a început uraganul.

Uraganul i-a trezit pe membrii laboratorului mult mai devreme decît se trezeau de obicei. Vuietul teribil de acut i-a obligat să sară din așternut și să se îmbrace în grabă.

Kirilenkov și Voloboev, un medic de 30 de ani, au părăsit primii clădirea. Nu mică le-a fost mirarea cînd au văzut că pe platformă nu era nici o urmă de dărîmătură. Doar clădirea se zguduise destul de puternic. Totul rămăsese la locul său. Doi cedri, un brad și un pin, ușa de fier a stației de acumulatoare, precum și contururile azurii ale radiotelescopului mijlociu, ca și antenele capcanelor gravitaționale și cablurile de alimentare, toate erau la locul lor.

— Să fi fost o prăbușire ? întrebă Voloboev, punîndu-și ochelarii fumurii.

Kirilenkov porni însă de îndată spre prăpastie. Curînd scoase un strigăt și se aplecă.

Străduindu-se să calce pe urmele adînci ce rămăseseră în zăpadă, Voloboev se duse în grabă după Kirilenkov.

— Ce-i, Tolia ?

Kirilenkov îi întinse „Quartz"-ul lui Iura.

— E aparatul lui Iura ! Cum a ajuns aici ?

Kirilenkov nu răspunse nici de data asta, ci porni în fugă spre văgăună... Înjurînd abia auzit, Voloboev se ținu după celălalt.

Iura era lungit chiar la marginea viroagei ; zăcea îmbrățișînd strîns trunchiul unui cedru. Degetele încleștate ale mîinilor i se învinețiseră din cauza efortului ; fața îi era acoperită de omăt ; pe obrazul stîng, zăpada se înroșise. Voloboev o îndepărtă atent cu dosul palmei și văzu o largă zgîrietură de culoare violetă. Cu mare greutate au reușit să-i descleșteze degetele și să-l tragă cît mai departe de marginea prăpastiei.

Voloboev îi luă pulsul. Apoi, ridicînd puloverul cu pinguini și urși, își apropie urechea de pieptul lui Iura, ascultînd încordat aproape un minut, după care se ridică fără să scoată o vorbă.

Kirilenkov nu întreba nimic ; privea undeva, într-o parte.

— Dacă nu e nici un fel de traumatism, atunci totul e-n regulă ; nu-i decît un șoc nervos, spuse Voloboev și făcu un semn lui Ohanesian și lui Kostenko, ce se iviseră în cadrul ușii. Trebuie să-l ducem înăuntru !...

Iura nu-și reveni, cu toate că Voloboev nu-i descoperi nici o leziune pe corp.

— Pur și simplu, din pricina șocului, și-a pierdut cunoștința. Se-ntîmplă. Nu trebuie să-l aducem în simțiri. După ce va dormi destul, se va trezi singur. Și nu mai stați ca niște momîi ! Vedeți-vă de treabă !

Ieșiră cu toții. Ohanesian răsuci comutatorul, dar becul din coridor nu se aprinse. Peste vreo cinci minute se dovedi că nici un bec nu ardea în toată clădirea.

— Circuitele n-au nimic. Cablurile sînt îngropate adînc sub zăpadă, își spuse părerea Ohanesian, trebuie să verificăm stația de acumulatoare. Du-te pînă acolo, te rog, Anatoli Dmitrievici.

După Kirilenkov porni și bucătarul Kostenko.

Ușa stației de acumulatoare era încuiată. Kirilenkov scoase cheia. Ușa, bine unsă, se deschise fără nici un zgomot și cei doi intrară.

Chiar de la primul pas, Kirilenkov se împiedică de ceva și se lăsă în genunchi.

— Ce ? Ce-i acolo, Anatoli Dmitrievici ?

Kostenko ar fi putut să nu mai întrebe. La picioarele lor, cu brațele larg desfăcute, zăcea un om. Fruntea îi era înaltă, bombată, cu un pronunțat început de chelie, cu părul pe jumătate negru, pe jumătate încărunțit, cu umerii obrajilor proeminenți.

— Cine e ? Ce caută aici ? șoptea febril bunul bucătar, străduindu-se să-l atingă pe Kirilenkov pentru a se convinge că nu visează.

Kirilenkov — la fel cum făcuse adineauri Voloboev — începu să caute pulsul celui căzut.

Spus cu îngăduință, Necunoscutul era îmbrăcat cam ciudat pentru asprele condiții climatice din această zonă : pantaloni subțiri de doc, o cămașă de zefir și sandale ușoare, încălțate pe piciorul gol ; cam atît, adică nimic mai mult.

Simțind bătaia slabă a inimii, Kirilenkov se ridică :

— Trebuie să-l ducem în casă. Dă fuga și adu șuba dumitale ! Afară e cam frig.

Retrăgîndu-se nehotărît, Kostenko ieși. Singur cu Necunoscutul, Anatoli Dmitrievici aprinse o țigară, încercînd să-și ordoneze gîndurile, lucru care se dovedi a nu fi prea ușor. Într-adevăr, cum a putut pătrunde Necunoscutul aici ? Fără a mai pune sub semnul întrebării însăși prezența lui acolo, pe platoul Tannu-ol. Și încă într-o asemenea postură.

Nici un uragan nu poate purta un om mii de kilometri. Atunci de unde apăruse totuși acest om ?! Singura soluție ar fi cea de-a patra dimensiune. Dar asta explică doar în unele romane detective producerea unui asasinat într-o încăpere ermetic închisă. Dar omul este în viață ; cînd își va reveni, are să spună.

„Nu există minuni !“ gîndi Kirilenkov, descoperind pe masa de laborator picături de cositor. În afara contactelor topite, Kirilenkov mai descoperi și alte urme ale „prezenței“ Necunoscutului.

Cel mai mult au avut de suferit instrumentele ce înregistrau radiațiile cosmice și cele pentru studiul cîmpului. Erau martorii muți ai prezenței unei forțe care a obligat indicatoarele să arate intensități nemaivăzute. Indicatoarele erau îndoite, spiralele turtite.

„Dacă n-ar fi fost limitatorii — își spuse Kirilenkov, rozîndu-și unghiile —, indicatoarele ar fi marcat un maximum, după care s-ar fi înapoiat la zero“.

Și i se păru că pînă și aerul din stația de acumulatoare este bizar, ionizat și electrizat. Totul vorbea despre ceva puternic și necunoscut, care pătrunsese acolo și crescuse pînă la proporții absurde, refuzate de logică, pentru ca, răpus parcă de o forță potrivnică, să se piardă în sine, epuizat și să revină la starea inițială.

„Cum și de ce ?!“ — gîndul acesta chinuitor nu-l slăbea pe Kirilenkov. Oare numai pentru a-l lăsa aici pe acest om în vîrstă, cu hainele lui puține și demodate ?

Era înfricoșător și tentant totodată. Kirilenkov nu luase încă nici o hotărîre, nu formulase nici o ipoteză, dar cele vă-

zute impresionaseră pînă și cele mai ascunse fibre ale sufletului său, mai bine zis ale intuiției, uimitoarea intuiție a unui fizician teoretician.

A doua zi dimineața, s-au strîns cu toții în sufragerie. Ferestrele lenticulare priveau spre apus. În încăpere pătrundea un abur solar, albăstrui, dincolo de care abia puteau fi ghicite vîrfurile versanților depărtați. Sticla părea mată, iar afară aveai impresia că ziua își aprinsese felinarele.

Tăceau cu toții. Unul fuma, altul își plimba gînditor degetul pe nervurile lemnului lucios al mesei, dar nimeni nu se hotăra să înceapă. Atunci, în virtutea dreptului și îndatoririi de conducător, vorbi Vartan Tolakovici Ohanesian.

— Ce facem, așadar, copii ? ! Ohanesian își căuta cuvintele. Peste cinci zile vine elicopterul și, pe cuvînt de onoare, aș vrea ca pînă atunci să lămurim totul. Ce spuneți ?

Nu răspunse nimeni. De altfel, nimeni nu voia să se pună într-o postură nefavorabilă. Dacă cineva ar fi emis o ipoteză — oricare ! —, toți ar fi participat la discuții, fără nici o invitație. E întotdeauna mai ușor să critici decît să afirmi.

— Vladimir Andreevici, care este părerea dumitale ? Și, fără să aștepte răspunsul lui Karpov, Ohanesian își continuă atacul : Ești doar singurul nostru specialist în cîmpuri neutrinice și ne-ar interesa opinia pe care ți-ai făcut-o.

Așa se obișnuiește : toate se sparg în capul detectorilor de neutrino, cele mai noi și cele mai complicate aparate de la Tannu-ol.

Volodea se ridică fără grabă și ieși din zona colțului format de măsuța pe care se afla aparatul de radio și lădița în care creștea un trandafir chinezesc. Se scotoci îndelung prin buzunare, scoase o hîrtiuță împăturită de cîteva ori, o despături, apoi o împături cu grijă și o ascunse din nou într-unul dintre buzunare.

— Chestiunea e, tovarăși, că am developat azi toate clișeele și n-am întîlnit nici o urmă de explozie a vreunei supernove. Mijindu-și ochii de miop, Volodea își desfăcu larg, a scuză, brațele.

— Ce legătură are supernova ? spuse încet cineva.

Toți îl priveau întrebător pe Volodea.

Continuînd să-și miște inutil mîinile, Volodea răspunse stingherit :

— Vedeți, detectoarele au înregistrat o emanație de neutrino de o intensitate nemaiîntîlnită. Ce se întîmplă de obicei ? Neutrinul este absorbit de atomul de clor 37 ; rezultă argon 37 și un pozitron. Nu-i așa ?

Nedumeriți, cei de față ascultau fără să schițeze un gest. Fără să aștepte, de fapt, vreun răspuns, Volodea continuă :

— Așa e. La noi însă s-a-ntîmplat naiba știe ce. Peste tot numai urme de anihilări perechi electrono-pozitronice. S-ar putea crede că mai întîi a explodat o supernovă, care aproape imediat a suferit o inversiune și, în loc de neutrini, a început să emită un puternic fascicul de antineutrini. Ce s-a putut întîmpla nu știu ! Asta e... ca să zic așa, în linii mari, cum s-ar spune...

Kirilenkov trăi o puternică și confuză senzație de groază. „Într-adevăr — gîndi el —, și aparatele lui Volodea atestă ceva născut nu se știe unde, ce a atins punctul maxim și s-a autoanihilat".

— Ce-ar putea însemna asta ? întrebă Kirilenkov, surprins și el că-și prelungise cu voce tare gîndul.

— Ai spus ceva, Anatoli Dmitrievici ? se întoarse spre el Ohanesian.

Și, dintr-o dată, Kirilenkov înțelese totul. Mai exact, aproape totul. Și, asemenea elevului care învață acasă sîrguincios poezia, iar în clasă, uitîndu-i sfîrșitul, declamă curajos primele strofe, nădăjduind că-și va aminti restul, Anatoli Dmitrievici începu să vorbească : mai întîi văzu numai rîndurile tipărite ale tezei lui, ce fusese primită cu atîta răceală ; restul părea haosul din care se născuse lumea. Dar cu cît își desfășura mai amănunțit argumentele, observă tot mai clar cum gîndurile haotice se ordonează și iau forma riguroasă a unei structuri cristaline.

— Ne întîlnim în acest caz cu inversiunea concomitentă a tuturor celor patru dimensiuni, spuse Kirilenkov. În consecință, nu numai coordonatele clasice și rezultanta Hamilton trebuie să fie înmulțite cu constanta, ci și funcțiile timpului capătă coeficientul minus unu la puterea *n*. În acest caz *n* este egal cu unu. Calm, Kirilenkov se apropie de perete și apăsă un buton. Cu un zumzet ușor, imensa hartă cerească se deschise în ambele laturi. Tăietura meridianului devenea din ce în ce mai largă ; în sfîrșit, se ivi tabla din linoleum de un negru mat ; Kirilenkov luă creta și începu să scrie. Cînd sfîrși

demonstraţia şi se întoarse, constată că toţi ceilalţi se strînseseră de mult în picioare în spatele său.

Nu încape îndoială că tot ceea ce scrisese Kirilenkov pe tablă era clar pentru cei de faţă, excepţie făcînd medicul şi bucătarul. Totuşi, ideea lui Kirilenkov nu fusese acceptată încă de nimeni. Era nevoie de un raţionament logic care să lege demonstraţia de fondul problemei. Dificultatea nu consta în aceea că ideea trebuia simplificată în vreun fel, ci că, pur şi simplu, trebuia prezentată într-o altă relaţie, într-un alt limbaj. Asta şi pentru motivul că fizicienilor le este mult mai greu decît altora să găsească legătura între abstractizările cu care sînt nevoiţi să lucreze şi fenomenele reale. Vorbind de-a dreptul, ei sînt mai puţin convinşi decît ceilalţi că, părăsind laboratorul, s-ar putea întîlni cu obiectul studiului lor, acasă, să zicem. Cu atît mai puţin credibilă era pentru ei situaţia de aici, în care cuvintele „casă“ şi „laborator“ deveniseră sinonime.

Primul interveni Ohanesian :

— Nu, nu... Este exclus să fie posibil. Să mă ierţi, Anatoli Dmitrievici, dar dumneata eşti un vrăjitor, m-ai hipnotizat. S-ar putea spune că ne-ai luat atît de repede, încît nu ne putem reveni încă, nu putem argumenta... Este atît de uluitor, încît simt nevoia să reflectez.

— Cînd Heisenberg şi-a prezentat teoria unitară a cîmpului (Volodea Karpov vorbea probabil pentru prima oară în viaţa lui fără să gesticuleze), Niels Bohr a susţinut imediat că această teorie nu-i suficient de nebunească pentru a fi adevărată. Or, la Kirilenkov elementul de nebunie nu lipseşte...

Nimeni n-a înţeles dacă îl susţine sau nu pe Kirilenkov.

Ohanesian mormăi ceva, clătină din cap, apoi, scuturîndu-şi bogata podoabă capilară şi mijindu-şi ochii, spuse :

— Ştiţi... în fond, toate astea... — în clipa aceea confunda, desigur, datele incredibilei situaţii cu calculele de pe tablă şi, trecînd mental de la abstracţiile matematice la necunoscutul în pantaloni de doc, izbucni : ...nu sînt decît fleacuri ! O utopie !... Dar ce sînt, totuşi, vă întreb ?! Aud ?...

Kirilenkov căuta cu febrilitate veriga care trebuia să lege capetele lanţului. Îşi dădea seama că matematica lui nu-i convinsese pe ceilalţi. Ei l-au înţeles, erau de acord cu el şi, dacă pe canapeaua din camera lui nu s-ar fi aflat acum omul acela, totul ar fi fost limpede. Acum însă nimeni nu se încumeta să afle o legătură între o enigmă ştiinţifică dezlegată şi apariţia

cu totul inexplicabilă a unui om obişnuit. Coincidenţa era surprinzătoare, dacă putea fi numită coincidenţă. Dar era la fel de posibil să nu fie decît o simplă şi stupidă coincidenţă. Ba nu, coincidenţă nu putea fi. Din nou, fără să-şi dea seama, Kirilenkov începu să-şi rostească cu voce tare gîndurile. Încet, construind parcă un castel din cărţi de joc, lega una cîte una verigile lanţului logic. Antrenat, filozofa :

— Unde se află, aşadar, presupusele antilumi ? Situaţia devine de-a dreptul paradoxală. Vorbim despre simetria lumii, a fiecărei particule, căreia îi corespunde o antiparticulă. De fapt, însă, în preajma noastră, natura este asimetrică. Ca să dau un exemplu la-ntîmplare, presupunem că antimateria * se află nu în lumea noastră, ci în adîncul universului, undeva în nişte galaxii îndepărtate. Lucru cu atît mai uşor de admis cu cît este mai greu de verificat. Iar observatorului nostru terestru îi este aproape imposibil să descopere această antimaterie. Să admitem chiar că zărim un corp ceresc oarecare şi vrem să aflăm din ce este alcătuit : din atomi sau din antiatomi ? Vai, radiaţia luminoasă emisă de acel corp nu ne va putea dezvălui adevărul ! Atît materia cît şi antimateria emit una şi aceeaşi radiaţie luminoasă.

— Pînă şi eu ştiu asta, oftă înciudat doctorul.

Kirilenkov înţelese situaţia :

— Iertaţi-mă, m-am lăsat furat de cele spuse, dar aş vrea să vă împărtăşesc tot ce gîndesc.

— Poftim, Anatoli Dmitrievici, încuviinţă Ohanesian, căruia i se păru că pricepuse unde vrea să bată Kirilenkov.

— Genialul Dirac a descoperit antilumea încă din anii '30. Toate raţionamentele privind antilumile şi antimateria, toate discuţiile şi speranţele sînt legate de rachetele fotonice, fundamentate, în ultima instanţă, pe teoria lui Dirac. Dar dacă noi vom încerca să pătrundem în fondul teoriei sale, vom vedea că la el starea iniţială, primară, este natura vidului. El nu consideră vidul ca fiind gol, pustiu. Aici e cheia. Vidul lui Dirac nu este decît o mare umplută pînă la refuz de particule elementare. Dar nici aceste particule nu sînt obişnuite. Ele nu pot fi puse în evidenţă nici de cele mai sensibile aparate. Ajunge însă să le transmiţi o uriaşă cantitate de energie, şi ele vor ieşi din vid, din „anonimat", creînd astfel din „nimic" materia. Aici nu există nici o capcană ideologică ! Pur şi simplu, particulele din marea lui Dirac posedă o energie mi-

* Kirilenkov se referă, fireşte, la „antisubstanţă" *(n.r.)*

nimă, infimă. O minge construită din astfel de particule, primind un impuls înainte, va zbura înapoi. Poate că particulele pe care le-am descoperit noi au fost, de fapt, cele presupuse de Dirac. Ca și antiprotonul, ca și pozitronul, care nu sînt decît niște găuri. Goluri în vid ! Cu un puternic șoc energetic le-am scos din vid și am obținut antiparticule. Vidul este tunelul ce leagă lumea de antilume. Din lumea energiei cu semnul + în lumea energiei cu semnul —. Această lume minus se mișcă ; în ea se desfășoară diferite procese, au loc interacțiuni fizice și reacții chimice. Și dacă, așa cum ne demonstrează astronomia, lumea noastră se extinde, se dilată, atunci antilumea, aceea care se află în vid, se restrînge, se contractă. Altfel nu se poate. Aceasta vădește strălucita concluzie a dialecticii marxiste : legea unității și a luptei contrariilor. Pentru ei — îi am în vedere pe locuitorii infinitului univers al antimateriei — timpul se desfășoară invers decît pentru noi. Or, în universul nostru infinit, este posibil ca, alături de noi, în noi înșine, să coexiste un alt univers, invizibil, situat în viitor. Obiectele acestui univers sînt insesizabile pentru noi, dar la fel de materiale și de reale ca ale noastre. Și, întrucît această lume se supune tuturor legilor naturii cunoscute de noi, mai devreme sau mai tîrziu vom ști s-o detectăm experimental. Omul pe care l-am descoperit în stația de acumulare este de acolo, din acest univers existînd în viitor. Nu găsesc o altă explicație faptului că omul a putut intra într-o încăpere perfect închisă fără să deschidă ușa. Ipoteza îmi este confirmată și de indicatoarele instrumentelor stației, mai bine zis de poziția lor, despre care am mai vorbit. Iar faptul că înregistratoarele au consemnat trecerea antispațiului prin zero întărește cele spuse de Karpov.

Kirilenkov se așeză. Aștepta furtuna, dar toți tăceau răscoliți și convinși de logica și ardoarea sa.

— Păcat ! Nimeni dintre noi n-a fost afară în clipa aceea, rosti mîhnit Volodea Karpov.

— Cum nimeni ?! strigară deodată Ohanesian și Voloboev. Iura a fost !

Iura se trezi, căscă prelung și se întinse ; în trup simțea o durere surdă, ca un ecou ; durerea se ascunsese în articulații. Senzația era foarte apropiată de aceea pe care o trăiește schiorul după prima cursă din noul sezon.

Își privi ceasul. Era 12 fără un sfert.

„Am întîrziat!" tresări și, necăjit, își trecu palma peste obraz. Degetele îi întîlniră bandajul, și Iura își aminti întîmplarea de ieri. Era gata să se ridice, cînd privirea i se opri pe patul lui Kirilenkov. Acolo stătea întins un necunoscut cu fața obosită și nebărbierită. Chipul i se păru atît de familiar încît abia își putu stăpîni un strigăt. Necunoscutul dormea.

Iura se trînti din nou în pat, chinuindu-se să-și amintească unde mai văzuse această frunte bombată și obrajii aceștia obosiți. Avea impresia că ar fi fost de ajuns să se concentreze încă puțin pentru a-și aminti, dar, în ultima clipă, gîndurile i se împrăștiau neputincioase. Trebuia să ia totul de la capăt. Încercă din nou să-și aducă aminte de un anumit lucru, dar acesta era îndată ecranat de altceva. Apoi își spuse că totul este lipsit de importanță... Curînd Iura fu cuprins de amețeli. Își simți creierul ca încins de o văpaie, apoi cineva îl răsturnă și îl duse undeva.

I se părea că se scufundă într-un nor sîngeriu. Oricît se zbătea, nu reușea să scape din vîltoarea ce-l absorbea. Fiecare mișcare nu făcea decît să-l afunde tot mai mult. Mîlul roșcat, murdar, îi ajungea pînă la gît. Voia să se agațe de ceva și nu reușea, simțea că este strîns ca într-o imensă menghină.

— Aiurează! spuse în șoaptă doctorul, lăsînd mîna lui Iura să se odihnească pe pătură.

— Dar celălalt? întrebă Kirilenkov.

— E tot fără cunoștință.

„Cum o să-l hrănim?" se întrebă mîhnit Kirilenkov, acoperind cu un șervețel două căni cu bulion de găină și paharul cu un delicios kiseli de zmeură.

Apoi, încet, ieșiră amîndoi. Pe coridor, în timp ce închidea atent ușa, Voloboev îi spuse lui Kirilenkov:

— Ascultă, Tolia! Nu vreau să te contrazic. Se poate să ai dreptate. Răspunde-mi, totuși, la o întrebare. Să admitem că această lume-minus a ta constituie imaginea virtuală a lumii noastre. Că acolo totul este chiar așa. Pînă și oamenii. Admit chiar că ei au reușit să pătrundă în lumea noastră și, ca să nu explodeze aici, au izbutit să schimbe sau, cum spuneți voi, fizicienii, să încarce antiatomii, transformîndu-i în atomi. Perfect, te cred pe cuvînt. Explică-mi însă altceva. De ce cămașa necunoscutului are marca Fabricii de confecții din Minsk și monograma L.Ș.? Asta ar fi una. Acum gîndește-te la manșeta pantalonilor lui: are 34 de centimetri. Așa ceva nu mai poartă

nimeni, de mult. Pînă și sandalele ; le-ai privit atent ? Cîndva, taică-meu purta asemenea încălțări. De ce, care-va-să-zică, un om dintr-o antilume poartă o cămașă făcută la Minsk și, în general, e îmbrăcat așa cum erau îmbrăcați vilegiaturiștii prin 1920 ? Eu, de fapt, sînt adeptul opiniei tale, al ipotezei tale ; asta cu atît mai mult cu cît și locuitorii antilumii suferă de hipertensiune...

Și, salutînd reverențios, elegantul medic se îndreptă cu un pas elastic spre sufrageria în care intrase cu cîteva clipe înainte bucătarul.

Kirilenkov îl urmă încruntat și răscolit de gînduri.

După masă discuțiile au continuat . Pufăind meditativ din pipă, Ohanesian încercă să liniștească spiritele :

— În povestirea „Meteorul" a lui Čapek, este vorba, la un moment dat, despre un accident ; într-un salon de spital zace pe un pat un pilot al cărui avion suferise o avarie. E plin de arsuri, și-a pierdut cunoștința, nu are acte. Nimeni nu-l cunoaște, nimeni nu știe nimic despre el. Și fiecare construiește pe seama lui cîte o ipoteză. Este, dacă vreți, o povestire despre multiplele căi ale cunoașterii. Călugărița-soră de caritate își fondează presupunerea pe vise ; medicul și-o construiește pe baza simptomelor și a comportamentelor fiziologice ; clarvăzătorul... se-nțelege cum va proceda... Cel mai complet tablou îl dă însă poetul. Cred că ne aflăm într-o situație similară. Anatoli Dmitrievici ne-a delectat azi-dimineață cu o strălucită ipoteză. Eu aș socoti-o ca ipoteza medicului, avînd în plus ceva din aceea a poetului și încă ceva din cea a clarvăzătorului. Deși latura științifică a ipotezei lui Anatoli Dmitrievici este discutabilă, ea este strălucită. Acesta-i adevărul. Dar deducțiile... Nu-ți rămîne decît să te minunezi. Or, dacă clarvăzătorul lui Čapek a reușit să întrevadă cîte ceva, în cazul nostru... Nu vreau să mă repet ; să trecem cu vederea detaliile cusute cu ață albă ale ipotezei lui Anatoli Dmitrievici. S-a mai vorbit despre ele. Ce vreau să spun, în concluzie ? Aștept cu nerăbdare însănătoșirea lui Iura.

Țin mult să-i cunosc părerea. Ipoteza poetului ne este indispensabilă. Și Iura al nostru este și poet !

Cu toții izbucniră în rîs. Și Kirilenkov.

— Sînt întru totul de acord cu dumneavoastră, Vartan Tolakovici, spuse Volodea Karpov, subliniindu-și cuvintele cu o

largă mişcare a braţelor. Aş dori să mai adaug că ipoteza poetului a însemnat în „Meteorul“ acordul final, după prezentarea întregului material faptic. În ceea ce ne priveşte, noi mai dispunem de rezerve. Am developat azi pelicula ce se găsea în aparatul de filmat al lui Iura. Mîine vom putea vedea cu toţii secvenţele filmate. Cred că va fi interesant.

— Dacă-i aşa, joc cu cărţile pe faţă, spuse Kirilenkov. Dar cele ce vă voi spune acum trebuie să le socotiţi doar ca una dintre ipotezele posibile. Mă refer la iniţialele L.Ş. de pe cămaşa fabricată la Minsk. În sufragerie se aşternu o linişte grea. Kirilenkov continuă : Înainte de război, la Minsk locuia un mare fizician, profesorul Lev Nikolaevici Şapiro. El se ocupa de aşa-numitul „cîmp generator“ obţinut la oscilatorii cu vid. A dispărut fără a i se mai da de urmă. Se zice că l-ar fi ucis nemţii.

Cînd lumina s-a stins şi pe ecran au apărut fulgerele peliculei zgîriate, toţi şi-au oprit respiraţia. Filmul nu conţinea nimic nou faţă de ceea ce văzuse Iura în momentul în care filmase. Asta a spus-o chiar Iura, care, fără să ţină seama de protestele lui Voloboev, a ţinut să fie prezent la proiecţie ca să dea eventualele explicaţii. Pelicula a fost proiectată de mai multe ori, apoi s-a aprins lumina. Singura informaţie suplimentară legată de Necunoscut a fost numai aceea care a confirmat că faţa din hubloul cuprins de flăcări era aceea a omului care se mai afla încă, inconştient, pe patul din camera lui Kirilenkov. Cam atît.

— Tolia, i se adresă Iura lui Kirilenkov, explică-mi şi mie cum vine aia... „timp viitor“. Îmi scapă ceva aici.

Se asociară şi ceilalţi.

Kirilenkov nu se lăsă rugat.

— Vă amintiţi ultima secvenţă a filmului lui Iura ? Probabil că în clipa în care era filmată acea secvenţă Iura căzuse deja. De aceea aparatul de filmat, îndreptat spre cer, a imortalizat un episod banal : căderea unui con de pin. Căderea vi-o amintiţi. Închipuiţi-vă acum că pelicula din aparatul de proiecţie este rulată invers. Ce se va întîmpla ? Veţi vedea cum, deşi atras de pămînt, conul va urca în cer. Adică se va comporta aidoma unui corp de energie contrară. De fapt, modificînd sensul de mişcare a peliculei, am modificat sensul curgerii timpului. Orice obiect luat din lumea asta a noastră,

fie chiar și această cheie de la stația de acumulatoare, intrînd în lumea energiei negative, va zbura în sus, ca și efectul pe care l-am sugerat adineauri. E clar ?

Unii au spus „da“, alții au încuviințat printr-o înclinare a capului ; numai Ohanesian a rostit cu voce tare :

— Știți ce ? Haide să proiectăm secvența și așa cum ne propune Kirilenkov !

Din nou se aprinseră pe ecran imaginile cu zigzaguri aurii. Apoi au apărut cerul, coama țepoasă a pinului. Și, într-adevăr, conul țîșni din zăpadă și, ridicîndu-se vertiginos, se lipi de creangă. Dar asta nu mai interesa deja pe nimeni.

Nu avea loc nimic neobișnuit : pelicula era proiectată în sens invers. Toți așteptau cu interes ce va urma.

Pe fondul albastru al cerului se zăreau siluetele încețoșate ale munților. Totul era într-un fel neverosimil înclinat spre linia orizontului. Apoi stejarul s-a zguduit, a ieșit din cadru, și toți au văzut stația de acumulatoare, devenită parcă incandescentă. Vișiniul închis s-a schimbat în purpuriu, apoi în oranj. Clădirea a început să vibreze abia perceptibil, de parcă voia să se transforme mai repede în lumină. Frecvența oscilațiilor a crescut treptat, și cei prezenți au văzut cu uimire cum clădirea secției a început să se topească, așa cum se topește un cristal de oxid de crom aruncat în apă.

În sfîrșit, atunci cînd contururile stației abia se mai întrezăreau, pe cer s-a aprins o pată de un roșu indefinit. Părea a fi un fel de hublou. Culoarea i se schimba treptat, de parcă hubloul ar fi ieșit din zona infraroșie a spectrului și ar fi trecut în zona vizibilă.

Și cînd în hublou s-a aprins o lumină gălbuie, bătînd în cenușiu, s-a zărit clar fața Necunoscutului. Ochii îi erau închiși, bărbia ridicată energic ; chipul aducea mai mult a basorelief decît a față omenească, într-atît de mare era forța expresiei de un grotesc macabru.

Treptat, culoarea dinăuntrul hubloului se schimbă, lunecînd către zona ultravioletă a spectrului. Modificări ciudate suferea și fața Necunoscutului. Proiectarea filmului în sens invers a evidențiat detalii ce le scăpaseră adineauri. Mai întîi au dispărut sau, pur și simplu, au devenit invizibile părul, apoi pielea. Cîtva timp au putut vedea un adevărat studiu anatomic : mușchii, tendoanele, arterele. Pe urmă imaginea începu

să semene cu o roentgenogramă — craniu și umbre neclare ale țesuturilor ce se topeau puțin cîte puțin. În sfîrșit au dispărut și acestea. În hublou nu mai pîlpîia decît limba ciudată a unei flăcări de spirt.

Brusc, sticla hubloului începu să se stratifice ; în profunzime se iviră niște adîncituri nu prea mari, de la care țîșneau radiar niște plăcuțe nu mai puțin ciudate.

— Tot așa se întîmplă atunci cînd tragi într-o sticlă groasă de cuarț, comentă Volodea Karpov imaginile ce se succedau pe ecran.

Ceea ce Volodea luase drept urme de gloanțe pătrundea tot mai adînc în sticla hubloului, pînă cînd acolo se formă un mic punct negru. Împrejurul său, ca niște fulgere, s-au desfăcut în evantai nenumărate crăpături. Ceva nevăzut, insesizabil a pătruns în hublou. Limba flăcării de spirt s-a smuls, de parcă ar fi suflat-o o pală de vînt. La fel de brusc, totul a fost cuprins de o lumină verde, spectrală. În această lumină s-a lăsat zărit interiorul unei cabine sferice. Imaginea dăinui pe ecran doar o fracțiune de secundă, dar toți cei de față au avut timpul să remarce că în cabină nu se găsea nimeni ; doar pe pereți rătăceau scîntei de un verde acid. Filmul se termină.

Ohanesian răsuci întrerupătorul...

Intreaga zi de joi a fost petrecută într-o activitate intensă. În acest răstimp, trebuiau reparate toate defecțiunile, toate stricăciunile pe care le produsese construcțiilor și aparatajului subita pătrundere a Necunoscutului. În ultimă instanță, trebuia stabilit ce putea fi remediat imediat și ce anume trebuia trimis cu elicopterul sau comandat la bază. Locatarii centrului științific de pe platoul Tannu-ol n-au reușit să afle nimic nou. N-avuseseră răgazul nici măcar să schimbe o vorbă. Numai Iura stătea fără nici o treabă ; printr-o categorică dispoziție a lui Ohanesian și a doctorului îi fusese interzisă orice activitate. Singurul lucru ce-i fusese permis era acela de a veghea lîngă patul Necunoscutului, care rămăsese în aceeași stare de inconștiență. Mii de întrebări îi stăteau pe buze, dar ceilalți erau atît de ocupați, încît fiecare încercare a lui Iura de a deschide discuția suferea un eșec total. Nu-i rămînea decît să se plimbe prin încăperi și să privească pe fereastră. Lucru pe care Iura îl făcea cu plăcere și, de ce n-am spune-o, cu stoicism.

În sfîrșit, avu noroc. Kirilenkov obosise mutînd acumulatoarele descărcate și intră să se spele și să se odihnească

puțin. Imediat fu atacat de Iura, care își vărsă asupră-i întregul stoc de nerăbdare și de întrebări.

— Știu ce crezi, Tolia, știu... îngăimă Iura febril, spre a nu-i da lui Kirilenkov timp să-l întrerupă. Crezi că Necunoscutul este doctorul Șapiro ! Asta se poate dovedi ușor, se poate afla la bază. Nu asta-i problema. Spune-mi, dacă e el, cum de-a putut să creeze spațiul lui Dirac, cum a reușit să trăiască acolo ?!

— Unde „acolo" ?!

— În lumea energiei minus. Dacă a reușit să descarce fiecare particulă elementară, fiecare atom din corpul său, a făcut acest lucru în 1941. Nu-i așa ?! Cum a trăit acolo 20 de ani ? Ce a mîncat ? Ce a respirat ? De ce nu și-a uzat costumul ? Ori crezi că acolo e o lume identică cu a noastră ?!

Iura ar fi continuat să-l asalteze pe Kirilenkov cu întrebările dacă acesta nu ar fi ridicat rugător mîinile.

— Ajunge, ajunge, Iurocika ! Pe rînd ! De la început trebuie să precizăm că ceea ce ai spus acum ai presupus tu. Nu eu. Eu n-am spus nimic.

— Da, dar și tu gîndești la fel.

— Ce gîndesc știu numai eu. Am să-ți răspund doar ca să-nțelegi cît de important este ca un fizician să cunoască teoria referințelor.

— Știu.

— Ba nu știi. Ai studiat-o, cred, dar nu mai mult.

Kirilenkov își privi ceasul și se ridică : Să trecem în sufragerie pentru un sfert de oră ; fumăm o țigară și am să-ți spun cîte ceva...

— Fizica newtoniană, începu Kirilenkov, trăgînd din țigară, valorile „înainte", „după", „concomitent" erau, prin definiție, independente de sistemul de referință. Einstein a lichidat primul această imposibilă și vagă absolutizare. În seria evenimentelor a căror consecutivitate temporală nu era dependentă de sistemul de referință a intervenit o nouă categorie de momente. Noi le numim evasiconcomitente, adică fals simultane. Fiecare dintre ele poate deveni, la modificarea sistemului de referință..., poate trece din categoria „înainte" în categoria „după" sau poate intra în categoria „concomitent". În fond, două evenimente sînt fie evasiconcomitente, fie evasitemporale. De ce spun asta ? Într-adevăr, să zicem că totul a decurs așa cum ai afirmat tu. Subliniez : *tu*, nu eu.

Iura făcu semn că este de acord.

— Atunci, continuă Kirilenkov, să presupunem că Necunoscutul a pornit în spațiul diracean de undeva de lîngă Minsk și a pătruns în lumea noastră aici, la Tannu-ol. În acest caz, apare o flagrantă abatere de la legea simultaneității. De ce ? Pentru motivul că spațiul-minus nu poate reflecta întru totul spațiul nostru. Lumile nu coincid : ai pătruns din lumea aceea aici, dar vei ieși dincolo. Asta-i totul. Aceleași modificări le poate suferi și timpul. Putem admite, dacă vrei, că el a existat în lumea noastră ieri și că a părăsit antimateria mîine.

— Ei bine, asta-i prea de tot... Am impresia că ai cam sărit peste cal.

— Da de unde ! Ascultă. Să presupunem că în antilume au loc două evenimente A și B. A este focul tras de vînător și B este moartea animalului vînat. Altfel nu se poate, gîndește-te ce ar însemna dacă, într-un sistem oarecare, glontele nimerește un animal și-i provoacă moartea înainte ca vînătorul să fi apăsat pe trăgaci, iar proiectilul să fi ieșit din țeavă ; toate reprezentările noastre privind cauzalitatea ar fi răsturnate. Și aceasta nu va mai fi determinism, ci naiba știe ce ! Devine deci clar că într-un sistem de referință lupul a murit pentru că în el s-a tras, iar în celălalt sistem de referință pușca trage pentru că lupul a murit, ceea ce este o inepție ! Și pe bună dreptate, nici un sistem de cunoaștere nu poate admite că un efect se produce, că are loc înaintea acțiunii cauzale. Pentru aceasta ar fi necesar să intervină ceva imposibil : glonțul ar trebui să zboare cu o viteză mai mare decît aceea a luminii. Aici e cheia, în asta e tot secretul : viteza ! Lumina nu poate fi întrecută. Dar te poți apropia de viteza luminii. Înseamnă că, dacă vom apropia viteza de aceea a luminii, cauza va rămîne cauză, iar efectul efect. Asta e. Necunoscutul a plecat în lumea viitorului. A trecut din sistemul nostru de referință în altul. Pentru noi au trecut 20 de ani ; pentru el a trecut o săptămînă, o oră, o zi. Nu știu exact cît. Ai înțeles ?

— Ești formidabil, Tolia ! Iura îl îmbrățișă. Ești genial. Indiferent dacă este adevărat sau nu, tu însă ești un geniu.

Kirilenkov își privi ceasul și se ridică. Apoi zîmbi, îl bătu prietenește pe Iura pe umăr și se îndreptă spre ușă.

— Cînd ai să ajungi academician, să nu mă uiți.

— Nu, n-am să te uit.

— Pînă atunci însă, fii sigur : găsesc eu contraargumente ! strigă în urmă-i Iura.

Iura îi observa pe toţi. Şi, pentru că tot nu i se permisese încă să lucreze, îi stingherea pe Kirilenkov şi pe Karpov în staţia de acumulatoare.

Tăcut şi concentrat, Kirilenkov refăcea circuitele. Lucra delicat, ca un pictor, aplecat atent asupra panoului de conductoare răsucite, cu condensatoare şi rezistenţe, cu tranzistoare de diferite culori şi forme, ordonîndu-le după schema pe care o ştia pe de rost.

În alt colţ, în spatele mesei înalte de laborator, se instalase Volodea Karpov. În mîna lui vuia flacăra oxiacetilenică, iar sticla încinsă a balonului de cuarţ lucea mat. Iura, străbătînd cu paşi largi încăperea, recita versuri de Blok, de Eluard şi chiar versuri proprii ; insista din cînd în cînd pe cîte un început de discuţie, dar în rest se purta cît se poate de prevenitor. În orice caz, Kirilenkov nu încercase încă să se debaraseze de el.

Obosiseră cu toţii. Kirilenkov din cauza depanării, Volodea din cauza strălucirii flăcării aparatului de sudură, iar Iura obosise de... sine însuşi.

Kirilenkov debranşă ciocanul de lipit. Volodea închise tubul de oxigen. Fără să rostească o vorbă, Iura se aşeză pe marginea mesei, Kirilenkov scoase din frigider două sticle de kefir, apoi, privindu-l pe Iura, se întinse după a treia. Acesta, scuturînd cîteva clipe sticla, gustă şi începu din nou să vorbească :

— Bravo ! Totul e limpede, totul e clar ! Nu sînt de acord. Să ştii, Tolia, că nu discut cu tine de la fizician la fizician, ci de la literat la fizician.

Kirilenkov îl privi, ridicîndu-şi puţin o sprînceană.

— Da, Tolia, chiar aşa. Din punctul de vedere al literaturii, povestea noastră merge pe linia unei minime rezistenţe, şi acest lucru nu-mi place. Gîndeşte-te ! Omul din antilume nu cade undeva, ci tocmai în staţia noastră de acumulatoare, şi asta pentru ca talentatul nostru fizician Kirilenkov să dezlege fulgerător enigma. Vînatul aleargă în faţa vînătorului. Îl caută. Şi spune-mi, te rog, pentru ce profesorul tău a apărut aici, tocmai aici, şi nu, să zicem, în biroul şefului postului de

miliţie, în sala de jocuri a unei grădiniţe de copii sau mai ştiu eu unde? De ce s-a ivit tocmai acolo unde taina apariţiei sale poate fi elucidată cel mai uşor? Asta ce mai e: întîmplare sau necesitate? Cu toţii sîntem doar fizicieni, dialecticieni, determinişti...

Kirilenkov asculta cu interes. Iura începuse să vorbească numai aşa, ca să se afle în treabă, dar, pe măsură ce vorbea, se lăsa furat de argumentele-i literare; atenţia lui Kirilenkov îl stimula.

— Nici un scriitor, Iura îşi flutură entuziast braţele, nu şi-ar fi construit în acest fel subiectul nuvelei sale, iar fizicianul nu vede uriaşele fisuri ale raţionamentului însăilat de el. Da, din punctul nostru de vedere, al scriitorilor, acest om nu poate fi din antimaterie atîta timp cît tocmai pe tine te interesează antimateria!

Iura îl privi mîndru pe Kirilenkov, pe care, credea el, îl făcuse astfel praf şi pulbere. Pe neaşteptate intră în discuţie şi Volodea Karpov:

— Acest om, dacă a venit prin vidul lui Dirac, trebuia să-şi manifeste prezenţa tocmai aici mai mult decît în oricare alt loc.

— De ce?! Întrebarea fusese pusă în acelaşi timp de Iura şi de Kirilenkov.

— Pentru că atît el cît şi instalaţia lui Tolia încercau să pătrundă vidul din ambele părţi. A fost un fel de „ajutor reciproc". Iată cauza... Eu m-am gîndit la asta nu de pe poziţia pe care s-a situat Iura, ci pur şi simplu din punctul de vedere al categoriilor filozofice: al necesităţii şi al întîmplării. În cazul nostru este vorba de necesitate, şi nu de întîmplare! De fapt, am şi schiţat aici ceva...

Karpov îi întinse lui Kirilenkov un carnet. Iura se apropie, dar Kirilenkov îl îndepărtă cu un gest nervos.

Timp de aproape zece minute, în staţia de acumulatoare domni liniştea. Apoi Kirilenkov îi înapoie lui Karpov carnetul şi spuse încîntat:

— Bravo! E tocmai ceea ce-mi lipsea.

— Ştiu, Tolia, dădu Karpov emoţionat din cap, că aici este utilizat factorul lui Hamilton, din cauza căruia te-a contrazis atunci Belovidov. Dar pe atunci n-aveai justificarea utilizării lui, n-aveai condiţii-limită. Eu le-am obţinut experimental şi cu totul întîmplător, atunci cînd am reparat discurile tale blindate. Datele îţi aparţin... Ia-le...

Kirilenkov refuză.

— Nu, Volodea, mulţumesc. Nu se poate. Soluţia este a ta, nu pot...

Sub acţiunea forţelor de sens contrar, carnetul căzu pe podea. Iura îl ridică şi începu să-l răsfoiască, dar Kirilenkov acoperi foile cu palma.

— Tot n-ai să înţelegi nimic, versificatorule, iar dacă vei pricepe, nu vei pregeta să trimiţi revistei „Tehniku molodioji" un articolaş. Dar ia stai... ce-o să scrii? Bineînţeles: „LUME ŞI ANTILUME". Ca două spectre care, neputîndu-se atinge, se întrepătrund. Una serveşte celeilalte drept rezervor de particule. Se salvează una pe alta de dizolvare. Un fizician idealist şi fideist a calculat pînă la una particulele elementare din univers. Gîndirea lui limitată şi... plină de eresuri nu-i va permite niciodată să priceapă cît de iluzorie este această teorie. În definitiv, numărul particulelor nu este decît o noţiune statistică. In realitate, lumea noastră şi antilumea fac un permanent schimb de particule de energii înalte. Ce s-a petrecut la noi? Noi — aşa vei scrie! —, noi am pus în funcţiune generatorul care modifică valoarea spaţială. Discurile au creat un potenţial gravitaţional care, ca să mă înţelegi, a coborît bariera energetică între cele două lumi antagoniste. Aceasta a dus la fluctuarea cîmpurilor. Şi vidul creat în lumea-minus a început să se deplaseze tocmai către acest punct cu transfer iniţial de energie. Conform tuturor teoriilor cunoscute, sarcina se deplasează în sensul celei mai mici rezistenţe, spre a atinge cel mai scăzut nivel magnetic. Şi, să ne ierte literaţii, n-avem nici o vină că tocmai în diferenţa de potenţial se afla eroul nostru...

„Discursul" lui Kirilenkov fu întrerupt de hohotul de rîs al lui Iura.

— N-am să scriu „fluctuaţie"!... N-am să scriu aşa...

În timp ce Iura rîdea, Volodea se apropie de Kirilenkov şi, întinzîndu-i carnetul, îi spuse:

— Ia-l, Tolia. Rezultatele au fost obţinute de instalaţia ta. Şi acest efect nu poate fi minimalizat nici chiar cu ajutorul surprinzător pe care ni l-a dat potenţialul de energie negativă. Nu trebuie decît să fie mărită puterea de ieşire, şi discurile vor marca inversiunea temporală fără vreo intervenţie exterioară. Tu ai avut dreptate. N-am nevoie de asta. Peste o lună-două îmi închei experienţele asupra sistemelor de neutralizare. Ia-le! Şi ştii ce? Scrie un articol, o comunicare semnată de amîndoi, şi trimite-o „Revistei de fizică". În felul acesta, conştiinţa ta va fi împăcată.

O dimineață rece, transparentă ca un cristal. Iarba era umedă de rouă. Profesorul, îmbrăcat sumar, ardea în cămin nişte hîrtii.

Tancurile nemţeşti pătrunseseră în zona staţiei de cale ferată şi oraşul fusese încercuit. Profesorul nu reuşise să se evacueze şi urma să treacă la partizani. Înainte de toate trebuia însă să distrugă toate urmele acestei extraordinare descoperiri căreia îi dedicase cei mai frumoşi ani a vieţii lui. Nimic nu trebuia să ajungă la duşman ; nici instrumentele şi nici, mai ales, formulele. A ars şi jurnalul de lucru, volumul pregătit pentru tipar, dar încă nepublicat al cercetărilor. Trebuia să se grăbească, nemţii puteau năvăli dintr-o clipă în alta. Profesorul ştia că Gestapoul se interesează de doi ani de aces laborator izolat ; probabil că nemţii se vor grăbi să ajungă în primul rînd aici.

În sfîrşit, profesorul aruncă în cămin ultima hîrtie ; ea se înnegri şi se topi în flăcări. Rămase masa de laborator. Totul trebuia spart sau dat pradă focului. Şi cel mai important lucru : trebuia să dispară această cabină. Părea o uriaşă batisferă, care stătea maiestuos, fixată pe o fundaţie solidă de beton şi-l privea pe profesor cu ochiul de ciclop al hubloului de cuarţ.

„Nu e aşa de simplu s-o arunci în aer", gîndi profesorul. Privirea i se opri asupra celor două lădiţe cu trotil. Deasupra se aflau un colac de cablu detonant, o cutie de carton conţinînd cartuşe detonante, două cutii de chibrituri, un cleşte patent şi chiar un cuţit vînătoresc necesar pentru acea tăietură oblică ce trebuia practicată la nevoie în cablu.

Toate acestea fuseseră aduse aici noaptea, din pădure, de tovarăşul M., secretarul comitetului raional de partid, care cunoştea în amănunt cercetările profesorului. Cu o zi înainte, M. însuşi dăduse profesorului prima lecţie de pirotehnică.

Profesorul se aplecă şi începu să scoată unul cîte unul batoanele de dinamită din prima lădiţă. Păreau cu totul paşnice ; nişte tuburi destul de scurte, cenuşii. Pe unul dintre tuburi era fixat un colier de hîrtie. Acesta trebuia străpuns ; ascundea orificiul în care urma să fie plasat detonatorul. Totul era exact, totul era precis.

Privind pe fereastră, profesorul încremeni.

În marginea crîngului zări o mașină. Din caroserie săriră niște indivizi care, după cîțiva pași, se încadrară într-o formație. Din coloana astfel formată se desprinse o grupă de vreo zece oameni, care se îndreptă în direcția laboratorului. Profesorul luă binoclul. Vedea clar mantalele de un verde-murdar și armele automate aninate de piept. Alături de soldați mergea un ofițer îmbrăcat într-o manta neagră cusută cu fir, purtînd un chipiu cu borul din față ridicat. Vedea cum se îndoiau romanițele și se frîngeau sub apăsarea cizmelor, cum cizma de lac lovea cinic cupola unei ciuperci.

„Vor ajunge aici peste cîteva minute. Nu voi mai avea timp !" Profesorul se îndreptă spre tabloul de distribuție. Ridică șalterul. Transformatoarele începură să vibreze, încărcîndu-și circuitele de aramă prin care alerga energia tensiunilor înalte. Prinseră viață indicatoarele instrumentelor. Ușor, vibrînd, unul dintre ace se apropie de linia roșie. Profesorul privi din nou pe fereastră. Nemții erau aproape. Profesorul se duse iute la ușă. Răsuci cheia de două ori. Acul instrumentului atinse gradația marcată cu roșu. Se auzi un zgomot surd, și, într-o latură a cabinei, porni să se deschidă o ușiță. Ușița se deschidea tot mai mult, în timp ce în coridor răsunară pași. Nemții, se vede treaba, se grăbeau.

Se spune că, în clipa supremă, omul își revede întreaga viață într-o singură străfulgerare. Profesorul întrevăzu brusc viitorul. Zări clar coșurile fumegînde ale Oswiecimului, munții de cadavre omenești, înlănțuite și desfigurate, în gropi de un grotesc sumbru ; și mîini păroase cu mînecile suflecate care strivesc cu sadism, lovind de pămînt, trupuri de copii.

Se mai văzu și pe sine — un bătrîn de treabă, pentru care lumea întreagă se reducea la volumele din biblioteca îndrăgită și la catedra de la care preda. Parcă adineauri mai putea spune că oamenii sînt buni și sînt atrași de cunoaștere și că suprema bucurie a vieții este să-ți ajuți semenii în strădaniile lor. Nimic nu-i putea schimba această convingere.

Totuși, clipa a fost hotărîtoare. Ea a cuprins ecourile incendiilor îndepărtate, cozile pentru pîine, ferestrele cu geamuri încleiate cruciș cu benzi de hîrtie. Tot ceea ce citise înainte în ziare îi reveni în minte cu o forță copleșitoare. Cei care veni-

seră acum aici, pentru a-l ucide, ieri ardeau cărți și organizau vînători de oameni vinovați doar de faptul că nasul lor avea o altă formă. Ei sînt aceia care l-au alungat pe Einstein... Acum sînt aici. Și omul pentru care pînă azi nu existase nimic în afara științei simți dintr-odată o amărăciune dureroasă, de copil. Îi invidia din tot sufletul pe tinerii cu părul tuns scurt și care, cu boneta pe-o sprînceană, trecuseră adineauri pe lîngă el. Abia cînd în aer nu mai rămăsese decît un văl, o adiere fină de praf, și ecoul cîntecului „Hai la lupta cea mare...", și-a dat seama că este bătrîn și i-a părut rău. Acum, înțelegea limpede, se desfășura o asemenea bătălie încît față de importanța ei totul trebuia să treacă pe planul al doilea. Lupta ! —, restul pe urmă. Cînd pe urmă ? Cînd îi vei nimici pe cei care ți-au călcat pămîntul, încercînd să pîngărească știința, tot ceea ce deosebește umanitatea de un mușuroi de furnici.

Niciodată pînă acum profesorul nu se gîndise la faptul că taina pe care o smulsese naturii putea deveni o puternică armă în război. Astăzi însă regreta din tot sufletul că zilnic răpise muncii sale șase ore pentru somn. Dacă ar înmulți aceste ore cu zilele și anii, lucrarea lui ar fi fost terminată de mult. Și atunci în mîinile poporului său s-ar fi aflat o forță de temut, care putea, într-o fracțiune de secundă, să expedieze hoardele fasciste în bezna neființei.

Și mai zări profesorul cerul albastru. Cer matern, care se interpune între om, stele și îndepărtatele galaxii. Și e bine că se întîmplă așa. Nu poți gîndi permanent la ceea ce se află dincolo de zona tangibilului. Oamenii mai au nevoie să privească așa, simplu, norii, să stea culcați în iarba în care cîntă greierii. Omul are nevoie de odihnă. De o odihnă profundă, după un efort susținut.

Chiar acum va pleca din viață. Și ceea ce acum avea pentru el cea mai mare însemnătate era credința în existența marii forțe a echității, care va birui întotdeauna, oricît de întunecată și de înspăimîntătoare ar fi ziua de azi. Nu de puține ori negurile au obligat umanitatea să rătăcească prin genuni, nu o dată cei slabi au avut de suferit, dar întotdeauna venea luminosul și implacabilul mîine.

În clipa în care primul pat de pușcă izbi ușa de la intrarea laboratorului, în spatele profesorului se închise ermetic a doua ușă care ducea spre antilume. Ușa cabinei Dirac.

Cînd nemții au pătruns în laborator, acolo nu mai era nimeni. Vuiau doar transformatoarele și oscilau sistemele de cuarț și solenoizi ; în uriașa cabină din mijlocul încăperii licărea hubloul. Ofițerul ordonă o minuțioasă cercetare. Unul dintre soldați aruncă o privire prin hublou, unde zări o față răsturnată, cu umerii obrajilor proeminenți. În laborator începu o cercetare asiduă și amănunțită.

Paturile puștilor răsunară surd în pereții batisferei de metal, ca și în cristalul incasabil și gros al hubloului.

Ofițerul în uniformă S.S. smulse automatul unui soldat și trase o rafală scurtă în hublou ; din el se desprinseră plăcuțe subțiri și egale de cuarț, iar prin încăpere șuierară sinistru gloanțele ricoșate.

S.S.-istul ochi și începu să tragă, străduindu-se să nimerească în același punct, smulgînd cu fiecare foc țăndări fine și egale de curaț. Cînd încărcătorul se goli, ceru, cu un gest hotărît, un alt automat și continuă să tragă. În sfîrșit, cuarțul plesni. Vidul aproape perfect absorbi, într-o fracțiune de secundă, tot aerul din încăpere. Geamurile laboratorului se sparseră. Se auzi o bubuitură formidabilă. Nu explodase trotilul și nici praful de pușcă. Explodaseră curbele spațiului modificat — explodase gravitația !

Tot ce se afla în laborator a fost nimicit. Năvălitorii încremeniseră în poziții neverosimile, grotești ; peste tot zăceau corpuri îmbrăcate în mantale nemțești. Batisfera era goală. Dar undeva, înăuntrul ei, scînteiau entitățile verzui ale anihilării. Nemții întîrziaseră. Profesorul se afla acum acolo unde nimeni din lumea noastră nu-l mai putea atinge.

PAGINĂ DIN JURNALUL LUI IURA

17.3.19... Sîmbătă. Astăzi sosește elicopterul. Ieri am scris povestirea. Asta pentru că mă rugaseră colegii. Spuneau că, deși pentru ei totul era limpede, nu se putea să nu le fi scăpat unele amănunte de mai mare sau mai mică importanță. Recuperarea unor astfel de pierderi n-o poate face decît o astfel de... re-

zelvare. Nu ştiu dacă am reuşit sau nu, în orice caz m-am străduit. E drept, aş fi vrut din tot sufletul să scriu despre aceasta un poem, dar tovarăşii — majoritatea ! — au optat pentru proză.

După ce au citit povestirea, au început discuţiile. Nu principiale, doar de „detaliu". Toţi se întrebau cum izbutise profesorul — după ce le citisem povestirea, nu-i mai spuneam Necunoscutul, ci Profesorul — să se înapoieze pe pămînt de vreme ce nemţii au spart hubloul şi au distrus vidul. Momentan nu pot fi făcute decît presupuneri. Sînt mai multe detalii neclare. De ce apariţia Profesorului în staţia de acumulatoare a fost însoţită de acele efecte luminoase ? Dar în această chestiune — cum a spus Kirilenkov — nu ne putem edifica pînă cînd noi înşine nu vom învăţa să creăm spaţiul lui Dirac. De faptul că vom învăţa să-l creăm nu se îndoieşte nimeni, mai ales că Profesorul ne-a deschis astăzi ochii. A şi spus : „Vom învinge !" şi din nou şi-a pierdut cunoştinţa. Asta s-a petrecut acum o oră, imediat după ce am citit povestirea. Eu mă mîndresc. Şi ceilalţi.

Aşadar, ultimul cuvînt nu aparţine scriitorului, ci vieţii. Cu atît mai mult cu cît viaţa ni se deschide înainte.

Mult timp n-am putut găsi titlul potrivit povestirii mele. M-a ajutat Kirilenkov. M-a privit îndelung, a zîmbit, apoi a spus :

— Nu-ţi place EXPLOZIA SUPERNOVEI ?

I-am explicat că ar fi mult prea ştiinţific. Cu atît mai mult cu cît o astfel de explozie nu avusese loc. Cel mult, putea să fie vorba despre apariţia sau, dacă este cazul, despre căderea unui oaspete neaşteptat, însoţită de o emisiune de radiaţii care ar aminti explozia unei astronave.

— Stai, stai, cum ai spus : „căderea" ?! m-a întrerupt Tolia. CĂDEREA SUPERNOVEI ! Ce zici, îţi place ?

E timpul să închei. Aud sus, în cer, ecoul libelulei noastre. Mă duc s-o întîmpin. De la mama şi de la Galia n-am mai primit de mult scrisori. De două săptămîni...

În româneşte de RADU GONCIAROV

În numărul viitor vom publica o cronologie anticipativă a realizărilor spaţiale

---

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

2012

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică
sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire, muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyllu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nld68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala!)

• APRILIE 1972

PREȚUL 1 LEU | 41007